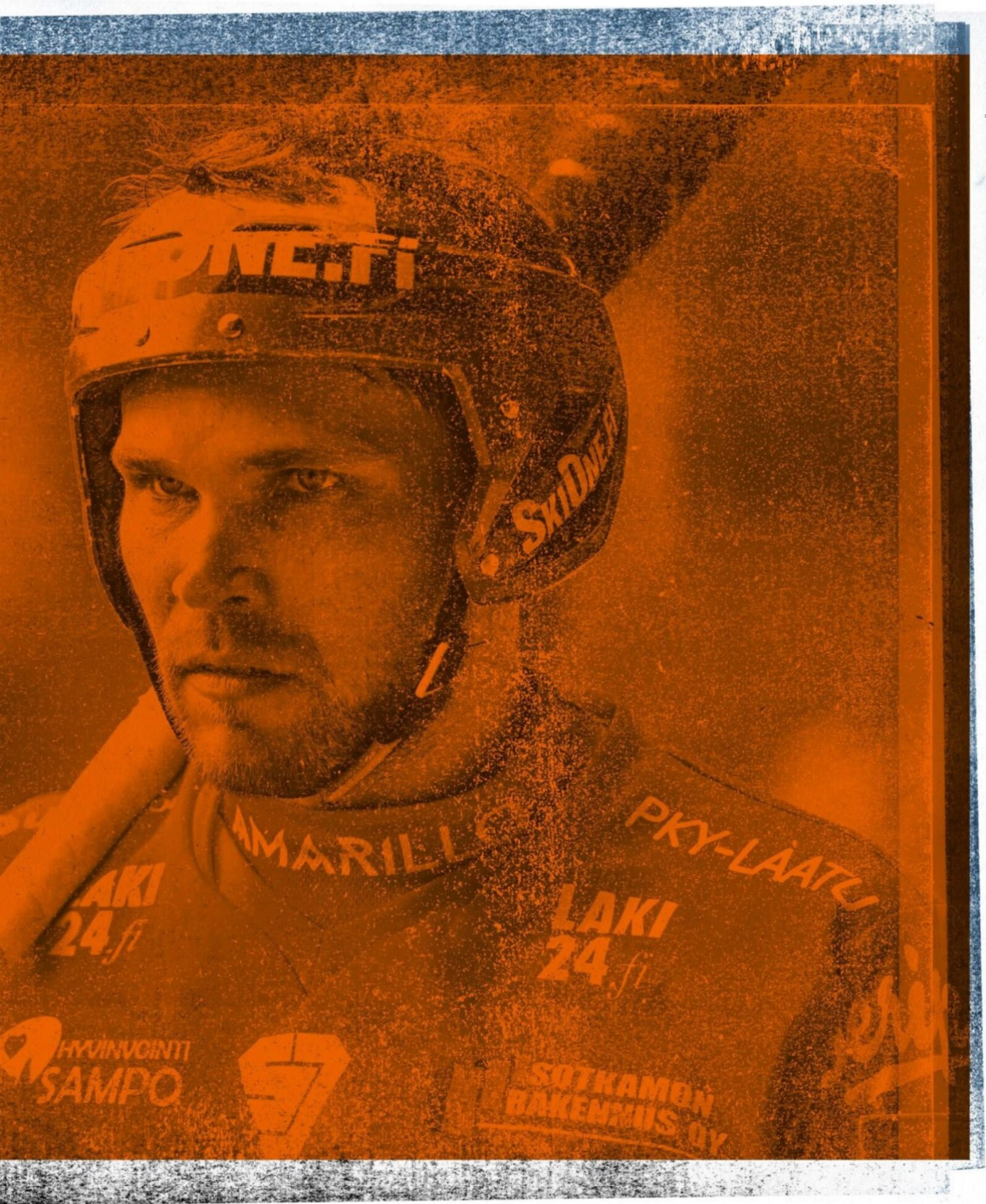

PELIMIES

HENKIÖ Ensin oli maila ja pallo. Sitten uhkapelit. Lopuksi viina. Toni Laakso pelasi lähes 20 vuotta Superpesiksen huipulla, vaikka addiktiot ja salailu työnsivät tähtipelaajan maanpäälliseen helvettiin. Nyt isänä oleminen ja totuutta silmiin katsominen ovat tuoneet valoa 35-vuotiaan pelurin elämään.

TIMO KANKAANPÄÄ

»KOLIKKOJEN KILINÄ, KONEEN ÄÄNET SEKÄ TUNNELMAA SALAMYHKÄISESTI NOSTATTANUT MUSIIKKI.»

rät ja tavoitteellisempi urheilijan arki. Yhtälössä ei ollut sinänsä mitään vikaa, mutta henkisesti tilanteeni oli kaukana optimaalisesta.

Noina aikoina myös ensimmäiset todelliset masennusoireet alkoivat nostaa päätäni. Uhkapelaaminen oli jo tiivis osa arkeani ja siitä tulleet kovat morkkiset vetivät mieltä matalaksi.

Peliriippuvuus on siitä salakavala riesa, että se ottaa kuin huomaamatta askeleita pahempaan suuntaan. Niin kävi minullekin. Kun ongelmapelaamiseni lisääntyi, alkoi myös taakka pääni sisällä painaa entistä raskaammin. Sain Kiteen-vuosina ensimmäisen masennusdiagnoosini.

Vaikka alitajuisesti tunsin, että pelaamiseni on muodostunut isoksi ongelmaksi, en halunnut myöntää sitä itselleni. Syynä peitelyyn oli varmasti osaksi häpeän tunne, liian paljon kovapäisyyttä ja turhaa uskoa siihen, että pystyn pitämään tämän aisois- sa. Vähänpä tiesin.

Vasta tuskaisat vuodet ja unettomat yöt ovat karaisseet sekä opettaneet, että kaikissa hoitamattomissa riippuvuuksissa on ainoastaan hopeaa tarjolla. Omasta mielestään tosi kovillekin jatkille.

Kävin jo Kiteen-vuosina muutamana kerran juttelemassa tilanteestani ammattiauttajien kanssa, mutta itse juuri- syy, uhkapelaaminen, jäi näissäkin keskusteluissa taka-alalle. Ymmärtääkseni se pysyi salassa ainakin suurelta osin myös joukkuekavereiltani, jotka tiesivät kuitenkin masennusongelmistani.

Mitäpä moisilla murheilla pelikavereita vaivaamaan.

Jollain käsittämättömällä tavalla pystyin kuitenkin sulkemaan ongelmiani pois mielestä pelikentällä. Sielläkin oli hankaluuksia, mutta niiden mittasuhteet olivat aivan toisenlaisia.

Pelasin pitkään lukkarina, mutta pelko lautaskammosta sävytti varsinkin syöttelemisen viimeisiä vuosia. Sain kuitenkin taisteltua otteluita varsin siedettävästi läpi, vaikka en pystynyt lukkaroimaan lähel- lekään sillä tasolla, millä olisin halunnut, koska pelkäsin korttitalon romahtavan kokonaan.

Ehkä olen hiukan pöljä luonne, sillä vaikka usein olin kentällä vain selviyty-

mässä, siitäkin tunteesta ja itsensä epäon- nistumiselle altistamisesta alkoi pikkuhil- jaa nauttia. Ihmisen mieli on erikoinen.

Olin pelaajana monipuolinen, eli esi- merkiksi sisäpelissä pystyin vaihtamaan, etenemään ja kotiuttamaan. Sainkin pela- ta Superpesistä kaikissa edustamissani joukkueissa isoissa ja ratkaisevissa roo- leissa.

Hyvä suoritustasoni olosuhteisiin näh- den on jopa itselleni pieni mysteeri. On vaikeaa sanoa, mille tasolle olisin noussut ilman uralleni osuneita vakavia loukkaan- tumisia. Kiteellä meni heittokäsi, sieltä Kouvolaan siirryttyäni katkaisin akillesjän- teeni ja pahat selkävammat olivat riesana pitkin matkaa.

Osa voisi kirotta huonoa tuuria, mutta it- se en usko sellaiseen. Jatkuvassa paineessa eläminen ja huonosti nukutut yöt eivät pa- lauttaneet kroppaani ja ennen kaikkea mieltäni missään vaiheessa.

Kynttilä roihui molemmista päistä ja kroppa alkoi sanoa itseään irti.

Vaikka pesäpallokentällä oli omat ongelmansa, minulle ot- telu oli pakopaikka kaikesta pahasta. Pystyin kolmeksi tunniksi sulkemaan pois sen tuskan ja riippuvuuden, mikä siviilissä taas odottaisi.

Henkinen valmistautumiseni otteui- hin oli koko urani ajan aivan olematonta. Saatoinkin olla vielä vartti ennen matsin al- kua niin syvässä vesissä, etten tiennyt pys- tynkö pelaamaan lainkaan. Peli oli kuiten- kin minulle kuin terapiahuone, kentällä pystyin olemaan oma itseni ja vapaa ilman kahleita tai häpeää.

Piilopaikka, jossa en ainakaan pääse pe- laamaan uhkapelejä.

Peliriippuvuuteni oli jo ajat sitten edennyt pelikoneista veikkauspeleihin, ja myöhemmin mukaan tulivat myös kasinot ja nettipokeri. Pahimmillaan kymmentun- tiset pelisessiot nostivat adrenaliinitasot niin pitkäksi aikaa niin korkealle, että pe- laamisen loputtua olin täysin loppu ja lamaantunut.

Ja jos takki oli täysin tyhjä pelirupea- man jälkeen, niin samaa voi sanoa kukka- rostakin. En halua puhua mistään sum- mista, mutta on selvää, että joudun kanta- maan rajua taloudellista taakkaa uhkape- livuosieni aiheuttamista tuhoista.

Se oli rakkautta ensisilmäyksel- lä. Hedelmäpelin rulla pyöri silmiäni edessä ja lämmin jän- nityksen aalto pyyhkäisi ke- hon läpi. Ennen kokematon fiilis. Kolikkojen kilinä, ko- neen äänet sekä tunnelmaa salamyhkäisesti nostattanut musiikki.

Olin kahdeksanvuotias.

Kokonaisvaltaisessa tunteessa oli jotain pelottavastikin samaa, minkä myöhem- min kohtasin ratkaisevassa ajolähdössä pesäpallokentällä. Lajissa, johon rakastuin uhkapelejäkin aiemmin.

Maila, pallo ja räpylä kulkivat mukanani siitä saakka, kun olin oppinut kävelemään. Isäni pelasi 1980–90-luvun taitteessa Imatran Pallo-Veikkojen mestariyhtymässä ja verenperintönä tullut polte pesäpalloon roihusi pikkupojasta asti.

Pärjäsin monipuolisesti muussakin ur- heilussa. Nousin jääpallossa nuorten maa- joukkueeseen ja lopullinen lajivalinta olisi voinut olla toinenkin. Lahjakkuuteni huo- mattiin kuitenkin pesiksessä ja minut nostettiin jo teini-ikäisenä kasvattajaseu- rani IPV:n edustusjoukkueeseen. Se ken- ties sinetöi tulevaisuuteni lajissa.

En pelannut juniorina juurikaan lukka- rina, mutta täysikäisyyden kynnyksellä löysin itseni lautasen ääreltä. Muistan, kun kaudella 2005 pelinjohtajani sanoi ennen kauden alkua, että syötän muuta- man pelin, ja ennakoitu päälukkariksi pelaa sitten loput. En sisäistänyt ajatusta nuo- ren pojan uhmakkuudella ollenkaan, vaan aloin nostella joka ilta palloa kotona kai- vonkanteen ja treenata syöttämistä tosis- saan. Taisinkin lopulta olla lukkarina lä- hes kaikissa kauden peleissä.

Sillä kertaa kovapäisyys ja sin- nikkyys palkittiin, mutta re- hellisyyden nimissä olin nuo- rena laiska. Kun kasvattaja- seurani IPV luopui superpe- sispaikasta, oli aika ottaa uusi askel uralla. Siirryin synnyin- paikkakunnalleni Kiteelle, perinteikkää- seen Kiteen Palloon. Muutto 19-vuotiaana pois kotoa tarkoitti kohdallani turhan usein sitä, ettei treenaaminen ollut se kai- kista houkuttelevin vaihtoehto maailman muiden houkutusten rinnalla.

Tein liikaa nuoren miehen juttuja. Ky- lillä varmasti kuiskittiin, jääkö Laakso ikuisiksi lupaukseksi. Se oli hyvä kysymys.

Parikymppisenä huomasin kuitenkin, että pelkillä lahjoilla ei tässäkin lajissa pärjää. Aloin treenata kovemmin ja arkeni alkoi ainakin etäisesti muistuttaa urheili- jan elämää. Olin ollut jo sitä ennen junio- ritähti ja vakiokasvo nuorten Itä–Länsi- otteluissa, mutta vasta Kiteellä oli pakko alkaa paiskia hommia kehittymisen eteen.

Iso elämänmuutos, uusi paikkakunta ja muuttuneet kuviot. Kasvaneet treenimää-

Poikani **Noel**. Tulin viisi vuotta sitten isäksi. En edes halua miettiä, missä olisin ilman lasta. Viimeiset kolme neljä vuotta olen kulkenut pääni sisällä läpi maanpäällisen helvetin. Vaikka en ole ollut aina lapselleni läsnä, kaikki se aika minkä olen pystynyt Noelin kanssa viettämään, olen tuntenut eläväni. Hän on ollut suurin voimavarani jatkaa eteenpäin. Olen kiitollinen, kun pääsen näkemään aidon lapsen ilon ja kuulemaan hänen naurunsa vierelläni. Ihan parasta.

Emme asu lapseni äidin kanssa yhdessä, mutta näen poikaani säännöllisesti. Noelin äiti on ehkä fiksuin tuntemani ihminen ja olen hänelle äärimmäisen kiitollinen siitä, että pystymme hoitamaan vanhemmuuteen liittyviä asioita hyvin. On selvää, että riippuvuuteni ja vaikeudet ovat vaikuttaneet paljon myös läheisiini ja suhteeseen heidän kanssaan. Pysin kuitenkin pikkuhiljaa rakentamaan välejä paremmaksi ja hankkimaan sitä luottamusta takaisin, minkä olen ansaitusti menettänyt.

Viime vuosina uhkapelaamisen rinnalla ongelmaksi on muodostunut alkoholi. Olen lääkinnyt masennukseen ja pelaamisen tuskiaan liittyvää unettomuutta viinalla, ja jokainen voi arvata sen olevan tuhon tie. Alkoholin käyttöni ei ole ollut sopivalla tasolla urheilijalle tai ylipäätään kenellekään.

Tämä ongelmavyöhyt sai minut hakemaan toden teolla apua viime keväänä kirjautuessani pidemmälle hoitojaksole. Olen vihdoinkin valmis myöntämään, etten selviä tästä yksin. En ole pystynyt olemaan aiemmin tässä asiassa rehellinen enkä katsomaan totuutta silmiini. Oli kyse mistä riippuvuudesta tahansa, niin pitkään kestäessä se murtaa aluksi sisältäpäin ja lopulta myös ulkokuori hajoaa.

Silloin ei ole enää voimia näytellä tai peitellä, on viimeinen hetki hakea apua. Minulle se hetki on koittanut nyt.

Miksi sitten pelasini? Hyvä kysymys, jota eri muodoissaan varmasti jokainen addikti pohtii pahimmilla hetkillä. Syyt ovat minulle selittämättömiä, ainakin toistaiseksi. Raha ei ollut iso motivaatio, sillä vaikka olisin voittanut 200 000 euroa kerralla, olisin nopeasti keksinyt keinon hävittää summan heti takaisin.

Elämässäni tapahtui loppusyksystä iso muutos, kun lopetin pelaajaurani 35-vuotiaana. Uskon, että ratkaisu olisi pitänyt tehdä jo muutama vuosi aiemmin. Uhkapelaaminen, masennus ja viimeisten vuosien alkoholin liikakäyttö on vaikuttanut paljon pelisuorituksiini ja ennen kaikkea siihen, millainen joukkuepelaaja olen ollut. Olen laiminlyönyt viimeisen viiden vuoden aikana joukkueiden ja seurojen

KUVA: JUKKA RITOLA, KUVANKÄSITTELY: TUOMO HEITI / IS

sääntöjä sekä arvoja tavoilla, jota en olisi itsestäni uskonut. Joukkuekaverini ovat pettyneet ja olen menettänyt heidän luottamuksensa lukemattomia kertoja.

Tehtyä ei saa tekemättömäksi, mutta nyt on minun aikani hoitaa itseni kuntoon.

Enää ei tarvitse pukukopissa peitellä, salailla tai esittää jotakin.

Vaikka pesäpallouralleni mahtui paljon kaikenlaista, olen siitä jälkikäteen ylpeä. Löysin reitin ainakin lähelle aivan abso-luuttista huippua ja pelasini yli 15 vuotta pääsarjaa. Pääsin kokemaan myöhemmällä urallani huippuseurat Kouvolaa ja Sotkamaa myöden, pelaamaan neljä kertaa Itä–Länsi-ottelussa ja näkemään loppuot-teluiden kirkkaat valot. Ja kuinka mahtavien pelikavereiden kanssa pääsinkään samaan pukukoppiin. **Pasi Pirinen, Sami Partanen, Toni Kohonen, Anssi Lam-mila ja Matti Latvala** esimerkiksi. Näin heidän toimintaansa lähietäisyydeltä, enkä ihmettele tippaakaan, miksi näistä kavereista tuli kaikista kovimpia pelimiehiä.

Elän päivän kerrallaan. Ulkoilen, kuntoilen ja touhuan Noelin kanssa. Olen saanut apua ongelmieni, käyn terapiassa ja elämä on menossa parempaan suuntaan, tai ainakin koen pilkahduksia siitä.

Vaikka olen vahvistunut monen asian

suhteen, tiedostan, että edessä on vielä pitkä tie valoon. Lastani lukuun ottamatta hyvät hetket ovat olleet viime vuosina vähissä. Olen rakentanut itselleni niin kovan suojamuurin, että se on erkaannuttanut minut valitettavan monesta ihmisestä. Toivon kuitenkin, että pikkuhiljaa tilanne muuttuu ystävyys-suhteidenkin osalta.

Riippuvuushelvetissä painiskelu on opettanut, että toipuminen lähtee omasta halusta ja tosiasioiden tunnustamisesta. Pahimpina masennuskausina olen saattanut iltaisin miettiä, olisiko helpompaa, jos en aamulla heräisi. Aamulla asiat ovat sitten näyttäneet hiukan toisenlaisilta ja taas olen lähtenyt taistelemaan päivää läpi.

Joskus, sitten myöhemmin, kun saan omat asiani kuntoon, voisin kuvitella auttavani työkseni muita riippuvuuksista kärsiviä. Minulla ei ole vielä ammattia eikä hirveästi työkokemustakaan, mutta tulevaisuutta on aina välillä hyvä pohtia. Nyt kaikki keskittyminen on kuitenkin omassa hyvinvoinnissani, sillä siinä on riittävästi urakkaa.

Unelmat. Rakas pesäpallo kuului vahvasti identiteettiini yli 30 vuoden ajan ja kaikki unelmat, haaveet sekä tavoitteet liittyivät jollakin tavalla urheiluun.

Pesäpalloura on nyt ohi, joten on aika uusien haaveiden.

En tiedä uskallanko unelmoida, mutta toivottavasti voisin joskus olla vapaa. □